

Tarih DEFTERİM

Şematik Konu Anlatımı
&
Etkinlik Yaprakları

Karekod
Çözümlü

Akıllı Tahta
Uygulamalı

Yazarlar
Murat ÇINAR
Lezgin ASLAN
Okan ÇOBAN

10. SINIF TARİH

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Giriş Yayınlarına aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

1. Baskı: Markaj Yayınları

2. Baskı: Giriş Yayınları

SERTİFİKA NO.

40447

KAPAK TASARIMI

Giriş Yayınları Tasarım Ekibi

SAYFA TASARIMI

Giriş Yayınları Dizgi Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital

ANKARA

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33

WhatsApp: 0505 099 24 84

www.girisyayinlari.com

girisyayinlari@gmail.com

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

- ▶ ANADOLU'YA TÜRK GÖÇLERİ 8
- ▶ ANADOLU'NUN TÜRKLEŞME SÜRECİ 9
- ▶ HAÇLI SEFERLERİ VE SONUÇLARI 19
- ▶ ANADOLU'DA MOĞOL TEHLİKESİ 22

2. ÜNİTE: BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302 - 1453)

- ▶ AŞİRETEN BEYLİĞE 30
- ▶ BEYLİKTE DEVLETE - RUMELİ'DE GENİŞLEME... 33
- ▶ ANADOLU'DA TÜRK SİYASİ BİRLİĞİ SAĞLANIYOR ... 42
- ▶ ANKARA SAVAŞI VE FETRET DÖNEMİ (1402-1413)... 43

3. ÜNİTE: DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER

- ▶ OSMANLI ASKERİ TEŞKİLATININ KURULMA SÜRECİ 50
- ▶ TİMAR SİSTEMİ VE TİMARLI SİPAHİLER 51
- ▶ YENİÇERİ OCAĞININ KURULMASI 53

4. ÜNİTE: BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI MEDENİYETİ

- ▶ ANADOLU'NUN İSLAMLAŞMASI 62
- ▶ OSMANLI DEVLET İDARESİ 65
- ▶ OSMANLI'DA SÖZLÜ VE YAZILI KÜLTÜR 72
- ▶ OSMANLI'DA ZANAAT, SANAT VE KÜLTÜR FAALİYETLERİ 74

5. ÜNİTE: DÜNYA GÜCÜ OSMANLI (1453 - 1595)

- ▶ 1453 - 1595 YILLARI ARASI OSMANLI SİYASİ FAALİYETLERİ 82
- ▶ İSTANBUL'UN FETHİ VE SONUÇLARI 83
- ▶ İSLAM DÜNYASI LİDERLİĞİNE 88
- ▶ 1520 - 1595 YILLARI ARASI OSMANLI SİYASİ FAALİYETLERİ 91
- ▶ KANUNİ DÖNEMİ 94
- ▶ DENİZLERDE HAKİMİYET MÜCADELESİ 101

6. ÜNİTE: SULTAN VE OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI

- ▶ TOPKAPI SARAYI VE DİVAN-I HÜMAYUN 112
- ▶ OSMANLI DEVLET ANLAYIŞI 118

7. ÜNİTE: KLASİK ÇAĞ'DA OSMANLI TOPLUM DÜZENİ

- ▶ OSMANLI MİLLET SİSTEMİ 126
- ▶ OSMANLI'DA TOPRAK MÜLKİYETİ VE TARIMSAL ÜRETİM 130
- ▶ OSMANLI EKONOMİSİNDE LONCA TEŞKİLATI 131
- ▶ OSMANLI'DA VAKIF SİSTEMİ 133

- ▶ CEVAP ANAHTARI 137

GİRİŞ YAYINLARI

ÜNİTE

YERLEŞME VE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SELÇUKLU TÜRKİYESİ

ANADOLU'YA TÜRK GÖÇLERİ

ANADOLU'NUN TÜRKLEŞME SÜRECİ

ANADOLU'DA DEVLETLEŞME SÜRECİ

HAÇLI SEFERLERİ VE SONUÇLARI

ANADOLU'DA MOĞOL TEHLİKESİ

ANADOLU'YA TÜRK GÖÇLERİ

XI. Yüzyılda Anadolu'ya Yönelik Oğuz Göçleri

- ➔ Anadolu'ya ilk Türk akınlarını IV. yüzyılın sonlarında Avrupa Hunları düzenledi.
- ➔ Anadolu'yu yurt edinme amaçlı ilk akınlar Büyük Selçuklular zamanında başladı.
- ➔ Büyük Selçuklular Çağrı Bey liderliğinde Anadolu'ya keşif amaçlı akınlar düzenledi.
- ➔ Büyük Selçuklu hükümdarı Tuğrul Bey, Anadolu'yu yurt edinme politikasının temelini attı.
- ➔ Alp Arslan zamanında ise Malazgirt Savaşıyla Anadolu'nun kapıları Türkler'e açıldı.
- ➔ Malazgirt Zaferi Anadolu'da ilk Türk beyliklerinin kurulmasına ortam oluşturdu.

Türklerin Anadolu'ya Yerleşmesini Kolaylaştıran Etmenler

- ➔ Bizans'ta yaşanan taht kavgaları nedeniyle Anadolu'nun ihmal edilmesi
- ➔ Bizans'ın fazla vergi toplamasının halkı bıktırması
- ➔ Tekfurların (vali) baskı ve zulmünden kurtulmak isteyen halkın Türkleri kurtarıcı olarak görmesi
- ➔ Bizans tarafından dini baskıya uğrayan başta Ermeniler olmak üzere halkın Türk akınlarına direniş göstermemesi
- ➔ Türklerin Anadolu'daki otorite boşluğundan faydalanması
- ➔ Türklerin Anadolu halkına yönelik adaletli bir politika izlemeleri
- ➔ Türklerin kimsenin dinine, diline ve inancına müdahale etmemesi
- ➔ Tarım, hayvancılık ve ticaretin gelişmesi için çeşitli tedbirlerin alınması

ANADOLU'NUN TÜRKLEŞME SÜRECİ

Anadolu'da Kurulan İlk Türk Beylikleri

Artuklular (1102 - 1231)

- ➔ Artuk Bey ve çocukları tarafından Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kuruldu.
- ➔ Artuk Bey'in ölümünden sonra Artuklular üç kola ayrıldılar (Hasankeyf, Harput, Mardin).
- ➔ Haçlılar ile Bizans'a karşı mücadele ettiler.
- ➔ Malabadi Köprüsü, Diyarbakır Ulu Camisi önemli eserleridir.
- ➔ Bu dönemin en tanınmış bilim insanı El-Gezeri sibernetiğin kurucusu sayılmaktadır.

Çaka Beyliği (1081 - 1093)

- ➔ Çaka Bey tarafından İzmir ve çevresinde kuruldu.
- ➔ Türk tarihinin ilk Türk denizcisidir.
- ➔ İzmir Beyliği olarak da anılır. İstanbul'u fethetmek için Peçeneklerle ittifak kurduysa da amacına ulaşamadı.
- ➔ Oluşturduğu donanma ile Ege adalarını ele geçirmiştir.
- ➔ İstanbul'u kuşatmak için Peçenek ve Türkiye Selçuklu Devleti ile ittifak kurmuştur.

Mengücekliler (1080 - 1228)

- ➔ Mengücek Gazi tarafından Erzincan ve Sivas dolaylarında kuruldu.
- ➔ Gürcü ve Rumlara karşı mücadele ettiler.
- ➔ Erzincan ve çevresi bu dönemde ticaret, sanat ve bilim alanında gelişti.
- ➔ Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası UNESCO tarafından Dünya Mirası Listesi'ne alınmıştır.
- ➔ Varlığına Türkiye Selçukluları son vermiştir.

Saltuklular (1072 - 1202)

- ➔ Ebulkasım Saltuk Bey tarafından Erzurum merkezli kuruldu.
- ➔ Anadolu'da kurulmuş ilk Türk beyliğidir.
- ➔ Buldukları bölgenin ticari hayatını oldukça canlı tuttular.
- ➔ Haçlılarla ve Gürcüler'e mücadele ettiler.
- ➔ Türkiye Selçuklu hükümdarı Rükneddin Süleyman Şah tarafından varlığına son verildi.
- ➔ Tepsi Minare, Mama Hatun Türbesi önemli eserleridir.

1.

Etkinlik

Anadolu'ya Türk Göçleri

Aşağıda Anadolu'nun Türk yurdu olmasını kolaylaştıran sebeplerin hangi alanla ilgili olduğunu örnekteki gibi belirtiniz.

Siyasi	Sosyal	Dini	Ekonomik
1	Uz, Peçenek ve Kuman akınları ile uğraşmak zorunda kalan Bizans'ın zayıflaması	⇒	Siyasi
2	Anadolu'da Rumlar, Ermeniler, Süryaniler, Araplar ve Türkler gibi farklı milletlerin yaşaması	⇒	
3	Bizans İmparatorluğu'nda sık sık imparator değişikliğinin Anadolu'daki istikrarı bozması	⇒	
4	Bizans'ta bozulan devlet düzeni nedeniyle halkın devlete olan güveninin sarsılması	⇒	
5	Tekfur denilen Bizans valilerinin imparator olmak için birbirleriyle mücadele etmesi	⇒	
6	Bizans'ın Anadolu halkını ağır vergiler altında ezmesi	⇒	
7	Bizans'ın kötü yönetimi nedeniyle Anadolu'da sık sık isyan çıkması	⇒	
8	Anadolu'da tekfurların halka her türlü zulmü yapması	⇒	
9	Başta Ermeniler olmak üzere bazı toplulukların mezhep farkından dolayı Bizans'ın baskı ve işkencelerine maruz kalmaları	⇒	
10	Türklerin uyguladığı hoşgörü politikası	⇒	
11	Türklerin Anadolu'daki otorite boşluğundan faydalanması	⇒	
12	Anadolu halkının sefalet içindeki hayatı nedeniyle Türkleri umut ışığı olarak görmesi	⇒	
13	Türklerin Anadolu'da ele geçirdiği tarım, hayvancılık ve ticareti geliştirmesi	⇒	
14	Türklerin kimsenin inancına müdahale etmemesi	⇒	
15	Malazgirt Savaşı sonrası Bizans'ın Anadolu'daki üstünlüğünü kaybetmesi	⇒	

ÜNİTE BETLİKTEN DEVLETE OSMANLI SİYASETİ (1302 - 1453)

BEYLİKTEN DEVLETE

ANADOLU'DA TÜRK
SİYASİ BİRLİĞİ
SAĞLANIYOR

AŞİRETEN BEYLİĞE

RUMELİ'DE GENİŞLEME

ANKARA SAVAŞI VE
FETRET DÖNEMİ
(1402 - 1413)

AŞİRETEN BEYLİĞE

XIII. Yüzyılın Sonlarında Anadolu ve Çevresinin Jeopolitik Durumu

- ➔ **Türkiye Selçuklu Devleti:** 1243 Köseadağ Savaşıyla dağılma sürecine girdi.
- ➔ **Bizans İmparatorluğu:** Taht kavgaları ve Haçlı Seferleri'nin etkisiyle siyasi etkinliğini kaybetti.
- ➔ **İlhanlı Devleti:** Moğolların parçalanmasıyla İran ve çevresinde kuruldu. Anadolu'yu hakimiyeti altına aldı.
- ➔ **Memlük Devleti:** Sınırlarını Filistin, Suriye ve Çukurova Bölgesi'ne kadar genişletti.
- ➔ **Altın Orda Devleti:** Karadeniz'in kuzeyinde kuruldu.
- ➔ Timur ile yaptığı mücadeleyi kaybedince yıkılma sürecine girdi.
- ➔ **Balkanlar:** Bizans, Sırp ve Bulgarlar arasında siyasi mücadeleler yaşanıyor.
- ➔ **Avrupa:** İngiltere ve Fransa arasında Yüz Yıl Savaşları devam etmekteydi.

Osmanlı Beyliği'nin Kuruluş Süreci

- ➔ Osmanlılar, Oğuzların Kayı boyuna mensuptur.
- ➔ Malazgirt Savaşından sonra Anadolu'ya gelip Ahlat yöresine yerleştiler.
- ➔ I. Alaeddin Keykubat Dönemi'nde Ankara yakınındaki Karacadağ bölgesine yerleştirildiler.
- ➔ Bu dönemde Kayı boyunun başında Ertuğrul Gazi vardı.
- ➔ Kayılar daha sonra Söğüt ve Domaniç bölgesine yerleştirildiler.
- ➔ Ertuğrul Bey'den sonra Kayıların başına Osman Bey'in geçti.
- ➔ Bizans ile yapılan Koyunhisar Savaşı'nın ardından Osmanlı Beyliği bağımsız konuma geldi (1302).

Tarihçilerin Gözünden Osmanlı'nın Kuruluşu

Paul Wittek

Osmanlı'nın güçlü bir devlet olarak ortaya çıkmasını gaza düşüncesiyle hareket etmelerine bağlamıştır.

Mehmet Fuad Köprülü

Osmanlı'nın gelişmesini Türklerin milli duygularına ve kurulduğu yerin coğrafi konumuna bağlamıştır.

Halil İnalcık

Osmanlı'nın gelişmesini Türkmen nüfusu ile beslenmesine ve gaza ruhu ile hareket etmesine bağlamıştır.

BEYLİKTE DEVLETE

Osmanlı - Bizans İlişkileri

Osman Bey Dönemi (1281 - 1326)

- ➔ İnegöl tekfurunu, Beli Savaşında (Domaniç) yenerek Karacahisar Kalesi'ni beyliğe merkez yaptı.
- ➔ Dursun Fakih'i buraya ilk Osmanlı kadısı olarak tayin etti.
- ➔ Ayrıca şehirde bir pazar kurularak vergi alınmaya başlandı.
- ➔ Bu gelişmeler aşiret yapısından devlet olma yolunda atılan ilk önemli adımlar oldu.
- ➔ 1299'da Bilecik'i fethetti.
- ➔ İlk Osmanlı - Bizans savaşı olan Koyunhisar Savaşı yapıldı (1302).
- ➔ Bu savaş Osmanlı'nın Bizans'a karşı kazandığı ilk zaferdir.
- ➔ Bir dönüm noktası olan bu savaşla Osmanlı Beyliği bağımsız konuma geldi.
- ➔ Bursa'nın batısındaki Kite Kalesi alındı.
- ➔ İzmit fethinin yolu açılmış oldu.

1.

Etkinlik

Aşiretten Beyliğe

Osmanlı'nın ortaya çıktığı dönemde Anadolu ve çevresinde yer alan devletleri, aşağıda verilen bilgilerden faydalanarak yandaki kutucuklara örnekteki gibi yazınız.

Memlük
DevletiBizans
İmparatorluğuMacar
KrallığıAltın Orda
Devletiİlhanlılar
DevletiTürkiye Sel-
çuklu DevletiKutsal Roma
Germen İmp.

1 1243 Köseadağ Savaşı'nda Moğollara yenilerek dağılma sürecine girmiş bunun sonucunda Anadolu siyasi birliği bozulmuştur.

Türkiye Selçuklu Devleti

2 Başta İstanbul olmak üzere Kocaeli Yarımadası'nı, Marmara Denizi'nin güney kıyılarını, Trakya, Yunanistan, Makedonya ve Ege Adalarına hakimdir. Taht kavgaları nedeniyle çöküş içindeydi.

3 Moğol İmparatorluğu'nun parçalanması üzerine Hülagü Han tarafından İran ve çevresinde kurulmuştur. Köseadağ Savaşı ile XIII. yüzyılda Anadolu'yu egemenlikleri altına almışlardır.

4 Eyyübi Devleti komutanlarından biri olan Aybek tarafından Mısır'da kurulmuştur. Sınırları Suriye, Filistin ve Çukurova bölgesine kadar genişlemiştir.

5 Kıpçakların Moğollara karışması sonucunda Batu Han tarafından Karadeniz'in kuzeyinde kurulmuştur. Timur ile yaptığı mücadeleyi kaybetmiş ve yıkılma sürecine girmiştir.

6 Türk kökenli olup Orta Avrupa'da kurulmuştur. Balkanlar üzerinde hakimiyet kurmaya çalışan krallıktır. Osmanlı'nın ortaya çıktığı dönemde Orta Avrupa'nın güçlü krallıklarından biridir.

7 Osmanlı ortaya çıktığı dönemlerde Avrupa'da feodal yapıya sahip Hristiyan topluluklardan oluşan birçok devlet bulunuyordu. Bunlardan biri de merkezi Viyana olan Avrupa'nın en önemli imparatorluğudur.

3.

ÜNİTE DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞÇILAR VE ASKERLER

TIMAR SİSTEMİ VE
TIMARLI SİPAHİLER

OSMANLI ASKERİ
TEŞKİLATININ KURULMA
SÜRECİ

YENİÇERİ OCAĞININ
KURULMASI

GİRİŞ YAYINLARI

OSMANLI ASKERİ TEŞKİLATININ KURULMA SÜRECİ

Devletleşme Sürecinde Osmanlı Savaşçıları

- ➔ Osmanlı Beyliği'nin başlangıçta düzenli bir ordusu yoktu.
- ➔ Osmanlı Beyliği'nin ilk savaşçı sınıfını Türkmen aşiretleri, alpler ve gaziler oluştururdu.
- ➔ İlk fetihler uçlardaki Türkmen kuvvetleriyle yapıldı.
- ➔ Beylik Dönemi'nde, Ahiyân-ı Rum (Ahiler), Bâciyân-ı Rum (Anadolu Kadınları), Abdâlân-ı Rum (Anadolu Dervişleri), Gaziyân-ı Rum (Anadolu Gazileri) gibi zümreler de fetihlere katıldılar.

Düzenli Ordunun Kurulma Nedenleri

- ➔ Beyliğe bağlı olmayan aşiret kuvvetleri arasında belli bir düzen ve koordinasyon yoktu.
- ➔ Savaş zamanı bu grupların toplanması ve sevkıyatı sorun yaratıyordu.
- ➔ Savaş öncesi ve savaş sırasında disipline edilmeleri oldukça zordu.

İlk Düzenli Osmanlı Ordusunun Kurulması

- ➔ İlk düzenli birlikler Orhan Gazi zamanında Bursa'nın fethinden sonra oluşturuldu.
- ➔ Bursa Kadısı Çandarlı Kara Halil'in önerisiyle oluşturuldu.
- ➔ Sağlıklı ve güçlü Türk gençlerinden oluşan yaya (piyade) ve müsellemler (atlı) askeri birlikler kuruldu.
- ➔ Yaya ve müsellemler sefer sırasında belli bir ücret alıyorlardı.
- ➔ Barış zamanında kendilerine tahsis edilen arazileri ekip biçiyorlardı.
- ➔ Bunun karşılığında belirli vergilerden muaf tutuluyorlardı.

Osmanlı Ordusu

Deniz Kuvvetleri (Donanma)

Kara Kuvvetleri

Kapıkulu Askerleri

Kapıkulu Piyadeleri

- Acemi Ocağı:** Kapıkulu ocaklarına asker yetiştirirdi.
- Yeniçeri Ocağı:** Savaş alanında padişaha hizmet eder, başkentte huzuru sağ-larlardı.
- Gebeci Ocağı:** Ordunun silahların bakım ve tamirini yapmakla görevli askerlerdir.
- Topçu Ocağı:** Orduya ait topların yapımı, bakımı ve tamiri ile görevli ocaktır.

Kapıkulu Süvarileri

- Sipahiler:** Seferde sultanın çadırını silahlar ile nöbetleşe koruyan askerlerdir.
- Silahtarlar:** Devlet büyüklerinin silah-larına bakan ve onları koruyan görev-lilerdir.

Eyalet Askerleri

- Yaya ve Müsellemler:** Piyade (yaya) ve süvari (atlı) bir-likleridir.
- Timarlı Sipahiler:** Timar sahiplerinin besledikleri atlı askerlerdir.
- Azaplar:** Savaşta ilk hücumu geçerenler.
- Akıncılar:** Düşman toprak-larına akınlar yaparak ara-ziyi keşfederler.

Yardımcı Kuvvetler

Bağlı devlet ve beyliklerin gönderdiği askerler

1.

Etkinlik

Osmanlı Askeri Teşkilatının Kurulma Süreci

Aşağıda boş bırakılan cümleleri kutucuklardan yararlanarak örnekteki gibi doldurunuz.

Kapıkulu	Bursa	alp	Gaziyan-ı Rum
azep	gaziler	Ahiyan-ı Rum	Osman Bey
Abdâlân-ı Rûm	Çandarlı Kara Halil	aşiret	gaza ve cihat
kale	Türkiye Selçuklu	yaya ve müselleme	Orhan Bey

Cümleler

1	Osmanlı Beyliği'nin ilk askeri birlikleri, Osman Bey'ye bağlı <i>aşiret</i> birliklerinden oluşuyordu.
2	Osmanlı Devleti başlangıçta Devleti'ne bağlı bir uç beyi konumundaydı.
3	Osmanlı Beyliği'nin ilk zamanlarındaki askeri gruplar en çok kuşatmalarında yetersiz kalmışlardır.
4	Osmanlı Beyliği kuruluş aşamasından itibaren izlemiş olduğu politikası sayesinde birçok gönüllü, alperen, derviş ve Ahi destek amaçlı fetihlere katılmıştır.
5	Osmanlı Beyliği'nin fetihlerine din uğruna katılan zümrelerden biri de Anadolu gazilerinin oluşturduğu grubudur.
6	Türk milletinin içinden çıkmış cesur, yiğit ve kahramanlıklarıyla tanınan gönüllü askerlere denilmiştir.
7	Osmanlı Devleti'nde ilk düzenli birlikler Dönemi'nde oluşturulmuştur.
8	Eski Türk devletlerinin kuruluşunda etkili olan Alpler, İslamiyet'i kabul eden Türk devletlerinde olarak misyonlarını devam ettirmişlerdir.
9	Osmanlı Devleti'nin ilk düzenli birlikleri askeri birliklerinden oluşmuştur.
10 Kuşatması sırasında devlete bağlı aşiret kuvvetlerinin uzun kale kuşatmalarında yetersiz kaldığı görülünce düzenli ordunun kurulmasına karar verildi.
11	Osmanlı Devleti'nde ilk düzenli birlikler Bursa Kadısı önerisiyle oluşturulmuştur.
12	Yaya ve müsellemler XV. yüzyılın ortalarında ocaklarının kurulmasından sonra geri hizmet birlikleri arasına alınmıştır.
13	Osmanlı Beyliği'nin fetihlerine din uğruna katılan zümrelerden biri de dervişlerin oluşturduğu grubudur.
14	Osmanlı Beyliği'nin ilk savaşçı sınıfını etrafında gaza ve ganimet amaçlı toplanan alpler ve gaziler oluşturmuştur.
15	Osmanlı Beyliği'nin ilk fetihlerinde adına denilen esnaf teşkilatlarına bağlı kuvvetler de katılmıştır.
16	Orhan Bey'in kurmuş olduğu yaya ve müsellemlerden sonra mesleği tamamen askerlik olan teşkilatı kurulmuştur.

4.

ÜNİTE BEYLİKTE DEVLETE OSMANLI MEDENİYETİ

OSMANLI DEVLETİ
İDARESİ

OSMANLI'DA ZANAAT,
SANAT VE KÜLTÜR
FAALİYETLERİ

ANADOLU'NUN
İSLAMLAŞMASI

OSMANLI'DA SÖZLÜ VE
YAZILI KÜLTÜR

GİRİŞ YAKINLARI

ANADOLU'NUN İSLAMLAŞMASI

Sûfiler ve Alimlerin Öğretilerinin Anadolu'nun İslamlaşmasına Etkileri

- ➔ Tasavvuf; dünyalık menfaatlerden ve nefisinden uzaklaşarak Allah'ın varlığı ile yetinmesidir.
- ➔ Tasavvuf ehli olanlara mutasavvif denir.
- ➔ Mutasavvıflar Anadolu'nun İslamlaşmasında önemli rol oynadılar.
- ➔ Öğretileriyle halkın yaşamına ışık tuttular.

Ahmet Yesevî

- ➔ Tarihte bilinen ilk büyük Türk mutasavvıfıdır.
- ➔ Divan-ı Hikmet adlı eseriyle İslamiyet öğretisinde söz sahibi oldu.
- ➔ Türk boylarına İslami bilgileri öğretti.
- ➔ Derviş yetiştirip Anadolu'ya göndermesiyle İslamiyet'in yayılması hızlandı.
- ➔ Öğretisinin özünü; Allah ve peygamber sevgisi, güzel ahlak, zikir ve ölümü düşünmek oluşturur.

Hacı Bektâs-ı Velî

- ➔ Anadolu'da bir zaviye kurarak halkı aydınlatmaya çalıştı.
- ➔ Fikirlerini "Makalat" adlı eserinde topladı.
- ➔ Öğretisini "Yolumuz ilim, irfan ve insanlık üzerine kurulmuştur." sözüyle ifade etmektedir.
- ➔ İnsanları sevgi, hoşgörü, birlik ve kardeşlik duyguları etrafında toplamaya çalıştı.

Hacı Bayrâm-ı Velî

- ➔ Bilim ile tasavvufu birleştirmeyi başarmıştır.
- ➔ Medreselerde birçok öğrenci yetiştirdi.
- ➔ Öğretisi, önce Allah'a sonra canlı cansız tüm varlıkların hizmetine kendini adanmak şeklindedir.
- ➔ Anadolu'ya gelen konargöçer Türkmenlerin yerleşik hayata geçmelerine büyük katkı sağladı.

Mevlânâ Celâleddin-î Rumî

- ➔ Öğretisinde insanlara iyiliği, alçak gönüllüğü, cömertliği, merhametli ve doğru olmayı öğütlemektedir.
- ➔ Mevlana'nın sevgisi evrenseldir.
- ➔ Mevlânâ'ya göre insan, kendi kendini eğiterek hayvani ve şeytani yönlerinden sıyrılır.
- ➔ Öğretisi ırk, din, dil ayrımı yapmadan tüm insanları kapsar.

Yunus Emre

- ➔ Türkiye Selçuklularının son dönemlerinde yaşamış bir sufidir.
- ➔ Duygu ve düşüncelerini sade bir Türkçe ile yazmıştır.
- ➔ Öğretilerinde bütün insanlığı ilahi aşka, kardeşliğe, merhamete ve şefkate davet etmiştir.
- ➔ Ona göre insan her yerde aynı değeri taşıyan yüce bir varlıktır.

Ahi Evran

- ➔ Ahiliğin kurucusu ve aynı zamanda esnaf ve sanatkarların lideridir.
- ➔ Fütüvvet Teşkilatından esinlenerek ilk Ahi Teşkilatını Kayseri'de kurdu.
- ➔ Toplumun mutluluk ve refahı için bütün sanat dallarının gerekliliğini savunmuştur.
- ➔ Öğretisinde; Ahi'nin eli, kapısı ve sofrası açık; gözü, dili ve beli bağlı olmalıdır düşüncesi yer almaktadır.

OSMANLI DEVLET İDARESİ

Osmanlı Devlet İdaresini Oluşturan Unsurlar

Sefiye (Askerî Bürokrasi)

Sadrızam, vezirler, kaptanı derya, yeniçeri ağası, kapıkulu askerleri ve tımarları sipahiler, subaşı, sancakbeyi, beylerbeyi

Kalemîye (Sivil Bürokrasi)

Nişancı, defterdar, reisülküttap ve ülke genelindeki yazışma memurları

İlmîye (Din, Eğitim, Hukuk Bürokrasisi)

Kadı, müderris, kazasker ve şeyhülislam

1.

Etkinlik

Anadolu'nun İslamlaşması

Veilen sûfileri uygun olan boşluklara yazınız.

Ahi Evran

Mevlana

Hacı Bayram-ı Veli

Ahmet Yesevi

Hacı Bektaş-ı Veli

Yunus Emre

- Piri Türkistan olarak anılmıştır.
- Tarihte bilinen ilk büyük Türk mutasavvıfıdır.
- Divan-ı Hikmet adlı eseriyle İslamiyet öğretisinde söz sahibi oldu.
- Derviş yetiştirip Anadolu'ya göndermesiyle İslamiyet'in yayılmasını sağladı.
- Öğretisinin özünü; Allah ve peygamber sevgisi, güzel ahlak, zikir ve ölümü düşünmek olmuştur.

1

- Anadolu'da bir zaviye kurarak halkı aydınlatmaya çalıştı.
- Fikirlerini Makalat adlı eserinde topladı.
- Halifelerini Rumeli'ye ve Balkanlara göndererek, buradaki halkın İslamlaşmasını sağladı.
- Öğretisini "Yolumuz ilim, irfan ve insanlık üzerine kutulmuştur." sözüyle ifade etmektedir.
- İnsanları sevgi, hoşgörü, birlik ve kardeşlik duyguları etrafında toplamaya çalışmıştır.

2

- Alimlerin Sultanı unvanı ile tanınmış Muhammed Ba-haeddin Veled'in oğludur.
- 1232 yılında Belh şehrinden Konya'ya gelmiştir.
- En önemli eseri 6 ciltlik Farsça yazılmış Mesnevi'dir.
- Öğretimde insanlara iyiliği, alçak gönüllüğü, cömertliği, merhametli ve doğru olmayı öğretmektedir.
- Öğretisi ile tüm insanlara kucak açmıştır.

3

- Türkiye Selçuklu Devleti'nin son dönemlerinde yaşamış bir sufidir.
- Duygu ve düşüncelerini sade bir Türkçe ile yazmıştır.
- Divan ve Risaletü'n Nushiyye isimli iki önemli eseri vardır.
- Öğretisinde büyük insanlığı ilahi aşka, kardeşliğe, merhamete ve şefkate davet etmiştir.
- "Yaratılanı severim Yaratandan ötürü." düşüncesi insanlar arasında çok sevilip kabul görmüştür.

4

- Bilim ile tasavvufu birleştirmeyi başardı.
- Medreselerde birçok öğrenci yetiştirdi.
- Kitâbu'l - Fevaid, Şerh-i Besmele önemli eserlerindedir.
- Öğretisi önce Allah'a sonra canlı cansız tüm varlıkların hizmetine kendini adanmak şeklindedir.
- Anadolu'ya gelen konargöçer Türkmenlerin yerleşik hayata geçmesine büyük katkı sağlamıştır.

5

- Esnaf ve sanatkârların lideridir.
- Menahic-i Seyfi ve Metaliü'l - İman önemli eserlerindedir.
- Fütüvvet Teşkilatından esinlenerek ilk Ahi Teşkilatını Kayseri'de kurmuştur.
- Toplumun mutluluk ve refahı için bütün sanat dallarının gerekliliğini savunmuştur.
- Öğretisinde; Ahi'nin eli, kapısı ve sofrası açık; gözü, dili ve beli bağlı olmalıdır düşüncesi yer almaktadır.

6

ÜNİTE

DÜNYA GÜCÜ

OSMANLI

(1453 - 1595)

İSTANBUL'UN FETHİ VE
SONUÇLARI

İSLAM DÜNYASI
LİDERLİĞİNE

KANUNİ DÖNEMİ

DENİZLERDE HAKİMİYET
MÜCADELESİ

İSTANBUL'UN FETHİ VE SONUÇLARI (29 MAYIS 1453)**İstanbul'un Fethi'nin Sebepleri****Jeopolitik ve Stratejik Nedenler**

- İstanbul'un Asya ile Avrupa kıtalarının kesiştiği yerde bulunması
- İstanbul'un Boğaz'dan geçişi denetleyen bir noktada bulunması

Askeri ve Siyasi Nedenler

- Bizans'ın saltanat iddiasında bulunan şehzadeleri Osmanlı aleyhine kışkırtması
- Bizans'ın Osmanlılara karşı Haçlı Seferleri'nin düzenlenmesinde rol üstlenmesi

Ekonomik Nedenler

- İstanbul'un fethiyle Karadeniz - Akdeniz arasındaki su yollarının denetimini ele geçirme isteği
- İstanbul'un önemli kara ve deniz ticaret yollarının üzerinde olması

Dini Nedenler

- İstanbul'un Hristiyanlığın Ortodoks mezhebinin merkezi konumunda olması
- Peygamberimiz'in hadisinde İstanbul'u fethedecek olan komutanı ve askerleri övmesi

İstanbul'un Fethi İçin Yapılan Hazırlıklar

- Macar Krallığı ile üç yıllık ateşkes imzalandı.
- Mora ve Arnavutluk üzerine asker gönderilerek Bizans'a yardım göndermeleri engellendi.
- Anadolu Hisarı'nın karşısına Rumeli Hisarı (Boğazkesen) inşa edildi.
- Bu çalışmaların sonucunda 400 parçalık bir donanma oluşturuldu.
- Şahi adı verilen büyük toplar döktürüldü.
- Ok ve mermiye dayanıklı tekerlekli kuşatma kuleleri inşa edildi.

Bizans'ın Kusatmaya Karşı Aldığı Tedbirler

- İstanbul surları tamir edildi.
- Halk surların içerisine alındı.
- Haliç'in girişi eski gemilerin birbirine zincirlenmesiyle kapatıldı.
- Girit, İtalyan, İspanyol ve Ceneviz kuvvetlerinden yardım alındı.
- Gıda ve cephane stoku yapıldı.
- Papadan yardım istendi.
- Grejuva adı verilen suda yanan ateş topu kullanıma hazırlandı.

İstanbul'un Fethi'nin Sonuçları**Türk Tarihi Açısından Sonuçları**

- Osmanlı Devleti'nin Türk ve İslam dünyasındaki saygınlığı arttı.
- Osmanlı Yükseliş Dönemi'ne geçti.
- Toprak bütünlüğü sağlandı.

- İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti yapıldı.
- II. Mehmet'e ülke alan, ülke açan anlamına gelen Fatih unvanı verildi.
- İstanbul'u önemli kültür ve ticaret merkezi hâline geldi.

Dünya Tarihi Açısından Önemi

- Orta Çağ kapanıp, Yeni Çağ açıldı.
- Yıkılmaz sanılan büyük surların yıkılabileceği anlaşıldı.
- Venedik ve Ceneviz ticareti olumsuz yönde etkilendi.
- Bin yıllık Bizans İmparatorluğu tarihe karıştı.

- İstanbul'dan kaçan Bizanslı bilim adamları Avrupa'da Rönesans ve Reform hareketlerinin başlamasında etkili oldu.
- Feodalite (derebeylik) sistemi çözülmeye başladı.

1.

Etkinlik

1453 - 1595 Yılları Arası Osmanlı Siyasi Faaliyetleri

Harfleri karışık verilmiş siyasi gelişmeleri örnekteki gibi bulunuz.

- 1 1453 U T F İ B İ S N T N E A H U L
İ S T A N B U L U N F E T H İ
- 2 1454 N İ R N S İ İ İ T A İ A L M A B S N S
- 3 1459 İ N A N M A S M A R A İ N L S A İ
- 4 1460 L A M R M N S O İ N İ A İ N A
- 5 1462 N E A S A İ L İ A F M N L İ K
- 6 1473 K A L U M R E B L İ H O E B U E S İ T
- 7 1475 İ H K İ E F T M İ R İ N
- 8 1476 İ A S A D N L B İ N N Ğ İ M O A
- 9 1479 U T A S V L A R N İ A K A N L U N U M İ
- 10 1480 L E Y E F İ A S A R İ T
- 11 1481 - 1495 S O İ C A T A Y L U E M L N
- 12 1511 U L H U İ A S K İ Y Ş A N
- 13 1514 D A R U İ B A N A L İ R S E Ç M E H
- 14 1515 M S İ E Ğ A R T B D A H U R A U E N
- 15 1516 İ K C M A R A S H İ E B E M İ D U R E B
- 16 1517 A S İ M İ R E D N B R A H İ Y E U E

ÜNİTE

SULTAN VE OSMANLI MERKEZ TEŞKİLATI

OSMANLI DEVLET
ANLAYIŞI

TOPKAPI SARAYI VE
DİVÂN-I HÜMÂYUN

GİRİŞ YAYINLARI

TOPKAPI SARAYI VE DİVÂN-I HÜMÂYUN

Topkapı Sarayı

- ➔ Osmanlı Devleti'nde bilinen ilk saray Orhan Bey zamanında Bursa'da yapıldı.
- ➔ Topkapı Sarayı ise Fatih zamanında inşa edildi.
- ➔ Topkapı Sarayı XIX. yüzyıla kadar devletin yönetildiği yer oldu.
- ➔ Padişahın tahta çıkışında yapılan cülus törenleri, bayramlaşma törenleri burada yapıldı.
- ➔ Topkapı Sarayı; devletin idare edilmesi, devlet adamı yetiştirilmesinde bir eğitim kurumu olması, Osmanlı şehir kültürünün üretim merkezi olması gibi fonksiyonları bulunmaktaydı.
- ➔ Devletin merkezi olduğundan çeşitli ülkelerden gelen elçiler burada kabul edildi.
- ➔ Topkapı Sarayı; birun, enderun ve harem olmak üzere üç bölümden oluşuyordu.

Birun

- ➔ Birun sarayın dış bölümüdür.
- ➔ Padişah devlet yönetimi ile ilgili işleri burada yapardı.
- ➔ Divan toplantılarının yapıldığı Kubbealtı burada bulunurdu.
- ➔ Birun'un geniş bir çalışan kadrosu vardı.

Birundaki Görevliler

Hacegan

Padisah Hocaları

- ➔ İlmiye sınıfının üst düzey üyeleri olan hocalardır.

Hekim Başılar

- ➔ Saray doktorlarının başında bulunan görevlilerdir.

Müneccimbâsılar

- ➔ Gelecekle ilgili tahminlerde bulunan görevlilerdir.

Emirler

Şehremîni

- ➔ Sarayın ihtiyaçları ile kamu binalarının tamirat ve bakım işlerine bakan görevlidir.

Darphane Emîni

- ➔ Para basımından sorumlu görevlidir.

Matbah-ı Amîre Emîni

- ➔ Sarayın mutfak işlerinden sorumlu olan görevlidir.

Erbab-ı Hizmet

Çakırcıbaşı

- ➔ Av işlerini düzenleyen sorumludur.

Çasnîgir Başı

- ➔ Sofra hizmetlerini görenlerin başıdır.

Bostancılar

- ➔ Saray bahçeleri ile sahillerinden sorumludur.

Ehli Hîref

- ➔ Saray sanatkarlarıdır.

Peykler

- ➔ Haber ve mektup getirip götüran kişilerdir.

Kapıcılar Kethüdası

- ➔ Sarayın kapılarını bekleyen görevlilerin başıdır.

Müteferrikalar

- ➔ Padişah ve vezirlerin maiyetindeki bir tür hizmetlidir.

Baltacılar

- ➔ Padişah ve ailesinin hizmetlerini ve muhafızlıklarını yapar.

Çavusbâşı

- ➔ Divan-ı Hümayun toplantılarında teşrifat hizmeti görür.

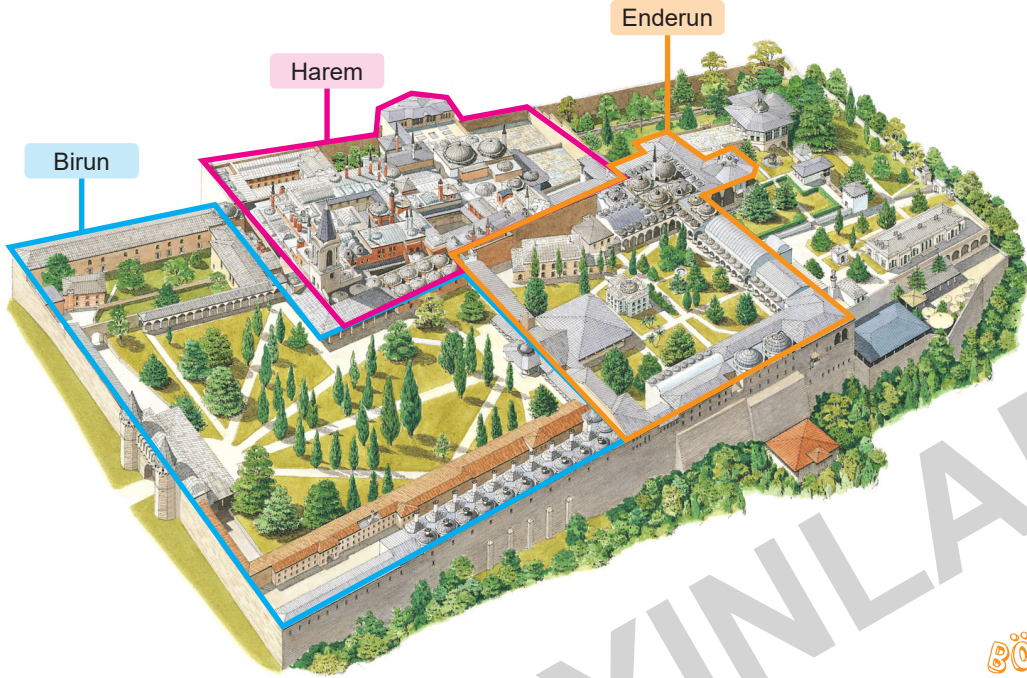

1.

Etkinlik

Topkapı Sarayı ve Divan-ı Hümayun

Aşağıdaki özelliklerin Topkapı Sarayı'nın bölümlerinden hangisine ait olduğunu örnekteki gibi bulunuz.

BÖLÜMLER

- 1 Topkapı Sarayı'nın dış bölümüdür. En geniş çalışma kadrosunun yer aldığı bölümdür.
- 2 Topkapı Sarayı'nın iç bölümüdür. Bu bölümde eğitim görenler arasında vezir-iâzamlığa kadar yükselenler olurdu.
- 3 Devşirme sistemi ile saraya alınan cariyelere; edebiyat, müzik, güzel sanatlar, el işleri, güzel konuşma ve zarafet eğitimi verilen bölümdür.
- 4 Padişah devlet yönetimi ile ilgili işleri bu bölümde yapardı.
- 5 Hanedan üyeleri ve darüssaade ağası dışında hiç kimse bu bölüme giremezdi.
- 6 Divan toplantılarının yapıldığı Kubbealtı burada bulunurdu.
- 7 Bu bölüm büyük oda ve küçük oda, hazine odası gibi kısımlardan oluşurdu.
- 8 Bu bölüm askeri ve idari yöneticilerin yetiştirildiği saray okulu niteliğindedi.
- 9 Devşirme sistemiyle alınan Hristiyan erkek çocuklar bu bölümde eğitilirdi.
- 10 Padişah ailesinin ve saray kadınlarının günlük hayatlarını geçirdiği mekanlar bu bölümde bulunurdu.
- 11 Bu bölümde bulunan kadınlar Türk İslam geleneğine göre yetiştirilirdi.
- 12 Topkapı Sarayı'nın Bab-ı Hümayun ile Babüssaade arasında kalan bölümdür.

Birun

ÜNİTE

KLASİK ÇAĞ'DA OSMANLI TOPLUM DÜZENİ

OSMANLI DEVLETİ'NDE
GÜNLÜK YAŞAM

OSMANLI EKONOMİSİNDE
LONCA TEŞKİLATI

GİRİŞ YAKINLARI

OSMANLI MİLLET SİSTEMİ

Osmanlı Toplum Yapısı

- ➔ XVI. yüzyılda, devletin büyümesine paralel olarak, Rumeli coğrafyası üzerinde yaşayan Müslüman ya da gayrimüslim diğer birçok millet Osmanlı toplumuna katıldı.
- ➔ Osmanlı toplumu töre ve İslam hukukuna göre düzenlenmişti.
- ➔ Osmanlı toplumu farklı din, dil ve ırktan insan topluluklarından oluşuyordu.
- ➔ Devlet içinde herkes eşit statüde yer alıyordu.
- ➔ Osmanlı Devleti'nin adaletli politikası sayesinde paylaşımcı, bencilikten uzak, iyi ilişkileri olan bir toplum vardı.
- ➔ Osmanlı toplumu genel olarak yönetenler ve yönetilenler olarak iki gruptan meydana geliyordu.
- ➔ Yönetilenler grubu müslim ve gayrimüslim şeklindeydi.
- ➔ Toplumda sınıf ayrımı söz konusu değildi.
- ➔ Devlete hizmet karşılığı Müslüman reayadan yönetenler sınıfına geçmek mümkündü.

Osmanlı Millet Sistemi

- ➔ Osmanlı Devleti çok uluslu bir yapıya sahipti.
- ➔ Devletin toplumsal, siyasi ve yönetsel yapısı, ırk esasına değil düşünce ve inanç temeline göre örgütlenmişti.
- ➔ İrk ayrımı gözetmeyen Osmanlı aynı dine inanan toplumları ümmet olarak nitelendirirdi.
- ➔ Müslümanlar için Ümmet-i Muhammed tabiri kullanılırdı.
- ➔ Ehli kitap olarak tanımlanan Hristiyan ve Yahudiler için ise gayrimüslim tabiri kullanılırdı.
- ➔ Müslüman cemaatini meydana getiren topluluklar; Türkler, Araplar, Acemler, Boşnaklar ve Arnavutlardı.
- ➔ Gayrimüslimlerde en kalabalık topluluğu Ortodoks cemaati oluşturuyordu.
- ➔ Ortodoks cemaatler; Rumlar, Eflaklılar, Boğdanlılar, Karadağlılar, Sırp ve Bulgarlar idi.
- ➔ Ayrıca Osmanlı ülkesinde Ermeni, Musevi, Suryani, Nasturi ve Kildani cemaatleri de yaşamaktaydı.
- ➔ Osmanlı Devleti, gayrimüslimlere büyük bir tolerans tanıdı.
- ➔ Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u fethettiğinde Rum patriğini Hristiyan cemaatinin lideri olarak tanıdı ve ona geniş yetkiler verdi.
- ➔ Fatih, Rum cemaatine tanıdığı hak ve yetkileri Ermeni ve Yahudilere de tanıdı.
- ➔ Ermeniler için İstanbul'da Gregoryan Ermeni Patrikhanesini kurdu.
- ➔ II. Bayezid Dönemi'nde Yahudiler İspanya'daki baskı ve katliamdan kurtarıldı.
- ➔ Osmanlı Devleti'ne getirilen Yahudiler, Selanik ve İstanbul'a yerleştirildi.
- ➔ Osmanlı Devleti, himayesi altında yaşayan toplulukları din veya mezheplerine göre yönetti.
- ➔ İbadetlerini serbestçe yapan ve kültürlerini yaşatan milletler uzun yıllar Osmanlı hakimiyetinde yaşadılar.

OSMANLI DEVLETİ'NDE GÜNLÜK YAŞAM

Fethedilen Yerlerde Toplumsal ve Kültürel Değişimler

- ➔ Osmanlı Devleti'nin fethettiği yerlerde sosyal, kültürel ve nüfus açısından değişimler yaşandı.
- ➔ Osmanlı Devleti, fethettiği topraklarda güven ve istikrarı sağladı.
- ➔ Müslüman ve gayrimüslimleri bir arada ve güvenle yaşattı.
- ➔ Güvenli ortam sayesinde ekonomik ve sosyal hayat kısa sürede canlandı.
- ➔ Balkanlar tarihin hiçbir döneminde Osmanlılarda olduğu kadar huzur ve güven içerisinde olmadı.
- ➔ Balkanlarda; Arnavut, Bosna-Hersek, Kosova gibi bölgelerde gayrimüslim köylüler arasında İslamlaşma hareketi hızla arttı.
- ➔ Osmanlılar fethedilen bölgelerdeki gayrimüslimlerin dinlerini değiştirmeye zorlamadı.

1.

Etkinlik

Osmanlı Millet Sistemi

Aşağıda boş bırakılan alanları kutucuklardaki ifadelerden yararlanarak örnekteki gibi doldurunuz.

Yahudi

Fatih Sultan Mehmet

II. Bayezid

Gregoryan

Ortodoks

Selanik

İmparatorluk

Süryaniler

Reaya

Ümmet

Millet sistemi

Gayrimüslim

1

Osmanlı Devleti'nin toplum kesimlerini ırk esasına göre değil din esasına göre teşkilatlandırmasıdır.

Millet sistemi

2

Bir peygambere inanıp onun yolunu seçen kimselerin tümüne verilen isimdir.

3

İslam hukuku ve dünya görüşünde Müslüman olmayana tanımlamak için kullanılan terimdir.

4

Osmanlı Devleti'nde yönetilen sınıf, yani halk için kullanılan terimdir.

5

İspanya'daki Yahudileri baskı ve katliamdan kurtararak Osmanlı ülkesine getiren padişaktır.

6

İspanya'daki baskı ve katliamdan kurtararak Osmanlı ülkesine getirilen Yahudilerin yerleştirildiği şehirlerden biridir.

7

Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethettikten sonra himayesine aldığı Hristiyan mezhebidir.

8

Kendi topraklarında yer alan farklı milletleri egemenliği altında toplamış olan devlet yapısıdır.

9

İstanbul'u fethettiğinde Rum patriğini, Hristiyan cemaatinin lideri olarak tanıyan ve ona geniş yetkiler veren padişaktır.

10

Fatih'in İstanbul'da kurduğu, Ermenilerin hem yönetim işlerini hem de dinî işlerini kolaylaştıracak ve örgütlenmelerini sağlayacak patriğin adıdır.

11

Bizans Dönemi'nde çeşitli baskılara maruz kalmış önce Selçuklular daha sonra da Osmanlılar sayesinde huzura kavuşmuş gayrimüslim halktır.

12

Osmanlı toplumunda Musevilik inancına mensup millete denilmektedir.

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0505 099 24 84
www.giris yayinlari.com | girisyayinlari@gmail.com

